

ние отъ нѣкоя външна сила. Първоначално като движаща сила е служелъ човѣкътъ, после животнитѣ, вѣтърътъ, водата. Обаче въ ново време такава сила се явява парата, после газоветѣ, а днесъ вече встѣпваме въ нова епоха — епохата на електричеството.

Тия природни сили сж толкова много и така могщи, че не ще е, може би, далечъ времето, когато ще се осжществи мечтата на великия грѣцки философъ, Аристотель — да се освободи човѣкъ отъ робския изморителенъ трудъ, като бждатъ впрегнати само машинитѣ.

Парната машина, съ двойно действие, съ която се започва епохата на усвѣршенствувания типъ машина, е била изнамѣрена отъ Дж. Уатъ (1774. г.). А машинитѣ, движащи се съ газова и електрическа енергия, сж рожба на XIX в.

Грамадното значение на машината се състои преди всичко въ това, че тя, при едно колосално спестяване на човѣшки трудъ, спомага да се създаватъ и натрупватъ грамадни количества стопански ценности и блага.

Така, напр., единъ работникъ въ фабрика за игли на день изкарва около 10 игли, а при фабрично производство, дето се работи съ машини, единъ работникъ изработва на день 4,800 игли. Иглената машина изкарва на день 130,000 игли, а единъ работникъ може едновременно да управлява нѣколко такива машини. Въ днешно време въ предачнитѣ фабрики единъ работникъ съ помощта на машината може да управлява надъ 400 — 500 вретена. Това нѣщо отдѣлниятъ работникъ съ своята само сила никога нѣма да го постигне.

Изобщо машината спестява несмѣтно количество живъ човѣшки трудъ. Пресмѣтнато е отъ ученитъ хора, че въ днешния двадесети вѣкъ само парнитѣ фабрични машини замѣстватъ $1\frac{1}{2}$ милиарда живи работници. А споредъ изчисленията на сжщитѣ учени, днесъ въ цѣлото земно кълбо има около 550 — 600 милиона работници. Явно е, колко много машинниятъ трудъ надхвърля живия човѣшки трудъ.

Изнамирането и приложението на машината въ човѣшкия животъ е едно отъ най-великитѣ благодеяния. Обаче, наредъ съ това благодеяние машината при днешната стопанска организация носи и много лоши последици за човѣка. Тукъ, разбира се, не е виновна самата машина — лоша е организацията на днешното общество, което въ своето стихийно и дезорганизационно движение погубва не само милиарди материални придобития, но похабява и самия човѣкъ. Вмѣсто да бжде господаръ на машината, човѣкъ днесъ се е превърналъ на неинъ робъ.